آیت‌الله‌العظمی جوادی آملی

محقق شدن بین راه است با عمل به علم خود متحقق شوید

این مرجع تقلید به تبیین نسبت بین مال و علم و عقل پرداخته و خطاب به طلاب، اظهار کردند: مال مثل عقل نیست، عقل بالاتر از علم است. شما که در مسیر علم هستید، به علم بسنده نکنید؛ بلکه بکوشید آنچه یاد گرفتید، هم خودتان عمل کنید و هم به جامعه منتقل کنید. آنچه اصرار قرآن کریم هست، این است که کسی که وارد صحنه علم شد، بین راه قطع نکند؛ بلکه تا پایان راه برود. عالم شدن برای سالک، بین راه است و هدف حوزه‌های علمیه، عالم شدن نیست؛ بلکه عاقل شدن است!

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی بنیاد بین‌المللی علوم وحیانی اسراء، حضرت آیت‌الله جوادی آملی، ۲۶ مرداد در جلسه درس اخلاق خود که در ادامه مبحث شرح نهج‌البلاغه ـ حکمت ۱۱۳ ـ و با حضور جمعی از طلاب حوزه‌های علمیه استان مازندران برگزار شد، بیان کردند: وجود مبارک امیرالمؤمنین علیه‌السلام در حکمت ۱۱۳ که در نهج‌البلاغه آمده است، می‌فرماید: «لا مال أعود من العقل، و لا وحدة أوحش من العجب و لا عقل کالتدبیر و لا کرم کالتقوی...» آنچه در این جلسه باید مطرح شود، این است که ارزش علم به چیست و وظیفه علما و مردم نسبت به علم چه می‌باشد.

معظم‌له گفتند: مولا امیرالمؤمنین علیه‌السلام در ابتدای این حکمت فرمود: «لا مال أعود من‌العقل» [هیچ ثروتی سودمندتر از عقل نیست]. در تعریف مال آورده‌اند که مال را از آن جهت مال می‌گویند که «یمیل علیه الطبع»؛ مستحضرید زبان عربی غیر از زبان فارسی است؛ لطایف زبان عربی زیاد است؛ مثلاً ما در فارسی به کسی که وضع مالی‌اش خوب نیست گدا می‌گوییم؛ اما قرآن می‌گوید: فقیر؛ فقیر یعنی کسی که ستون فقراتش شکسته است و قدرت قیام ندارد؛ خداوند در قرآن می‌فرماید: «لا تؤتوا السفهاء أموالکم التی جعل الله لکم قیاماً»؛ می‌دانید مال چیست؟ مال عامل ایستادگی شماست، به دست هر کسی ندهید؛ مال خود را به کسی که اختلاسی و نجومی است یا کسی که قدرت تدبیر ندارد، ندهید؛ مال عامل قیام است؛ اگر ملتی بخواهد بایستد، باید جیبش پر باشد، کیفش پر باشد. ملتی که جیبش خالی است، کیفش خالی است، ایستاده نیست؛ این افتاده است. این گدا نیست، این فقیر است فقیر یعنی کسی که ستون فقراتش شکسته است.

ایشان اظهار کردند: مال مثل عقل نیست، عقل بالاتر از علم است. شما که در مسیر علم هستید، به علم بسنده نکنید؛ بلکه بکوشید آنچه یاد گرفتید، هم خودتان عمل کنید و هم به جامعه منتقل کنید؛ آنچه اصرار قرآن کریم هست، این است که کسی که وارد صحنه علم شد، بین راه قطع نکند؛ بلکه تا پایان راه برود. عالم شدن برای سالک، بین راه است و هدف حوزه‌های علمیه، عالم شدن نیست؛ بلکه عاقل شدن است!

این مرجع تقلید بیان کردند: قرآن کریم فرمود: این علم، پایه و نردبان است؛ آن کسی می‌تواند ترقی کند و عاقل بشود که عالم باشد: «وتلک الأمثال نضربها للناس وما یعقلها إلا العالمون»؛ علم زمینه برای عاقل شدن است. مهم آن است که انسان از این علم بهره ببرد و از آن استفاده کند تا عاقل شود؛ لذا امیرالمؤمنین علیه‌السلام فرمود: «رب عالم قد قتله جهله وعلمه معه لا ینفعه»؛ بسیاری از درس‌خوانده‌ها هستند که کشته جهل‌شان هستند. ممکن است کسی چند سال درس بخواند، عالم بشود؛ اما تا وقتی عامل نباشد، اثری ندارد. اگر عالمی عامل نبود، گرفتار دشمن داخلی است.

ایشان افزودند: کسی که درس خوانده، عالم شده، قدرت تدریس و سخنرانی دارد؛ اما اگر بخش نظر به بخش عمل نرسید و عامل نشد، او با دشمن درونی درگیر است و حتماً شکست می‌خورد

«گر شود دشمن درونی نیست *** باکی از دشمن برونی نیست»

حضرت آیت‌الله جوادی آملی ادامه دادند: امیرالمؤمنین علیه‌السلام فرمود: علم بالاتر از مال است؛ چون مال رهزن است؛ اما علم، رهزن نیست؛ بلکه بخشی از راه را طی کردن است، علم چراغ است و چراغ برای دیدن صراط است. انسان با چراغ به مقصد نمی‌رسد؛ بلکه با طی صراط است که به مقصد می‌رسد؛ اگر علم با عمل همراه شد، می‌شود عقل؛ عقال، بندی است که با آن زانوی شتران سرکش را می‌بندند و به این جهت عقل را عقل می‌گویند چون جلوی چموشی امیال سرکش، جهل و غرور و شهوت و غضب را می‌گیرد و عقال می‌کند و اگر انسان غرور و خودخواهی خود را عقال کرد، می‌شود عاقل؛ و تا نفس اماره را عقال نکند، به عقل نمی‌رسد و نفعی نمی‌برد.

معظم‌له در پایان خطاب به طلاب جوان حاضر در جلسه، اظهار کردند: در دوره جوانی که همه وسایل فراهم است، تلاش کنید تا عالم شوید؛ ولی بدانید که محقق شدن بین راه است؛ بلکه باید به این علم خود عمل کنید تا بشوید متحقق؛ یعنی آنچه را فهمیدید، برای خودتان پیاده کنید و عالم با عمل شوید. آنگاه می‌توانید جامعه را روشن کنید؛ همه وظیفه داریم، مواظب زبان و رفتار و بنان و بیان خود باشیم. حرف بی‌جا و غیرعلمی نزنیم و گوش هم نکنیم «تو فرشته شوی ار جهد کنی از پی آنک * برگ توتست که گشتست به‌تدریج اطلس». اگر مردم ببینند که عالم آنها، عمری را به طهارت گذرانده، بدرفتاری و بی‌سوادی و جهل علمی و جهالت عملی ندارد، حرف و تذکرش را گوش می‌کنند؛ چون می‌دانند که او خیرخواه آنهاست.

آیت‌الله‌العظمی نوری‌همدانی طی پیامی به کنگره شهدای روحانی استان همدان تأکید کردند

نباید در برابر انحراف از خط امام، رهبری و شهدا سکوت کرد

یادواره شهدای روحانی همدان، ۲۸ مرداد با پیام حضرت آیت‌الله نوری همدانی و سخنرانی آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه و حجت‌الاسلام والمسلمین شعبانی نماینده ولی‌فقیه در استان همدان برگزار شد.

به گزارش خبرگزاری حوزه در همدان، حضرت آیت‌الله نوری همدانی، همزمان با برگزاری یادواره شهدای روحانی استان همدان، پیامی به این کنگره ارسال کردند که توسط حجت‌الاسلام والمسلمین سیدجلال رضوی‌مهر رئیس مجمع نمایندگان طلاب و فضلای حوزه علمیه قم قرائت شد.

متن پیام معظم‌له بدین شرح است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی سیدنا ونبینا أبی‌القاسم المصطفی محمد وعلی أهل بیته الطیبین الطاهرین سیما بقیة‌الله فی‌الأرضین.

با سلام و تحیت به آن مجمع محترم که به‌عنوان تجلیل از مقام شامخ شهید و شهادت گردهم آمده‌اند و محوریت جلسه نیز، تکریم شهدای روحانیت دارالمؤمنین همدان است.

بدون تردید نقش روحانیت در راستای رسالت آنها، گسترده‌تر و حساس‌تر بوده است و در دوران دفاع مقدس و قبل از آن، دوران مبارزه علیه طاغوت این مطلب را روشن نمود. روحانیت علاوه بر اینکه خود پیشگام بوده است، با بهره‌مندی از مفاهیم قرآن کریم و روایات ائمه معصومین علیهم‌السلام توانست، جامعه را متوجه فریضه عظیم جهاد در راه خدا و امر به معروف و نهی از منکر نماید.

امروز بیش از هر زمان دیگری، معنا و مفهوم جهاد در میان ملت مسلمان و به‌پا خاسته ما، عمق و اصالت خود را به دست آورده و ابعاد گوناگون آن در زندگی این ملت جهادگر متبلور گشته است.

به‌جرأت می‌توان گفت که نه‌تنها در ایران بلکه در هیچ نقطه‌ای از سرزمین‌های اسلامی پس از دوران درخشان؛ اما کوتاه صدر اسلام، هرگز دیده نشده است که فلسفه جهاد بدین‌صورت عمیق و دقیق و گسترده در اعماق جان و دل مردم نفوذ کند و پایه و اساس فرهنگ عام ملتی را تشکیل دهد.

تاریخ هرگز از یاد نخواهد برد که در این برهه شگرف از زمان، چگونه یک ملت مسلمان در راستای خط خونین تشیع اصیل، فلسفه عمیق جهاد را همچون چراغی فرا راه خویش قرار داده و در پرتو آن، گام در راهی نهاده است که در انتهای آن، خورشید فلاح و رستگاری و عظمت نورافشانی می‌کند؛ ملتی که جهاد در راه قرآن و اسلام و مجاهدت در راه استقرار احکام خداوند متعال را سرلوحه برنامه‌های زندگی خویش ساخته و در این راه هر آن آماده است تا ابراهیم‌وار همه‌چیز خود را قربانی کند و اسماعیل‌وار با پای خود به مسلخ عشق برود و در این میان، نقش روحانیت بسیار مهم بوده است؛ لذا مردم با ندای رهبر کبیر انقلاب یعنی امام راحل رحمه‌الله فوج فوج به طرف جبهه‌ها شتافتند و با خدا معامله نمودند. «إن الله اشتری من المؤمنین أنفسهم وأموالهم بأن لهم الجنة یقاتلون فی سبیل الله فیقتلون ویقتلون وعدًا علیه حقا فی التوراة والإنجیل والقرآن ومن أوفی بعهده من الله» و پاداش بزرگ خداوند متعال را کسب کردند. «فلیقاتل فی سبیل الله الذین یشرون الحیاة الدنیا بالآخرة ومن یقاتل فی سبیل الله فیقتل أو یغلب فسوف نؤتیه أجرًا عظیمًا».

وظیفه دیگر که توسط عالمان راستین باید صورت گیرد، موضوع امر به معروف و نهی از منکر است که بی‌توجهی به آن، ناسپاسی در برابر خون شهداست و موضوعی که آنقدر اهمیت دارد که حتی جهاد در راه خدا با آن‌همه فضیلت؛ اما در برابر این واجب الهی اندک است؛ همان‌طور که حضرت امیر علیه‌السلام اشاره به آن دارد.

«وما اعمال البر کلها والجهاد فی سبیل الله عند الامر بالمعروف والنهی عن المنکر الا کنفثة فی بحر لجی»؛ تمام کارهای نیک و (حتی) جهاد در راه خدا، در برابر امر به معروف و نهی از منکر، همچون آب دهان در برابر دریای پهناوری است.

روحانیت در دوران دفاع مقدس، به‌خوبی رسالت خود را انجام داده‌اند و امروز اگرچه دیگر جهاد به‌معنی حضور در جبهه جنگ نیست؛ اما باید توجه داشت، حمله دشمن شدیدتر و نقشه آنها پیچیده‌تر از گذشته شده است؛ لذا وظیفه سنگین‌تر است و همین که تمام ابزار خود را در تخریب اسلام و قرآن و اهل‌بیت علیهم‌السلام و انقلاب عظیم اسلامی ایران به‌کار می‌گیرند و این، هوشیاری حوزه‌ها را می‌طلبد.

علما باید بدانند، وظیفه اول آنها، حفظ دین مردم است و در همین مسیر نگهداری از انقلاب که یکی از نقشه‌ها جدایی روحانیت و علما از انقلاب است و حوزه باید به این نکته توجه داشته باشد و البته از موضوع امر به معروف و نهی از منکر نباید غافل شد و هر جا انحراف از خط امام و رهبری و شهدا صورت گرفت، باید ساکت بود. امروز وحدت کلمه که سفارش امام بوده و به‌عنوان رمز پیروزی انقلاب معرفی شده است، بیش از هر زمان ضروری‌تر است؛ خصوصاً در بین مسئولان.

و وحدت حول محور ولی فقیه باید صورت گیرد و همه مسئولان عملاً از ایشان تبعیت نمایند و سفارش ایشان را عملی کنند و تمام سعی خود را در مسیر خدمت به مردم قرار دهند و مانع منکرات شوند و ارزش‌ها را زنده کنند و مشکلات اقتصادی و فرهنگی مردم را حل نمایند.

حوزه همدان، دارای سابقه درخشان است و علمای بزرگی در آنجا پرورش یافته؛ خصوصاً در زمان ما شخصیت ممتاز فقیه عالی‌قدر مفسر بزرگ حضرت آیت‌الله‌العظمی آخوند ملاعلی معصومی همدانی رحمه‌الله بوده است که آثار وجودیش همچنان باقی است و در تربیت نفوس در منطقه غرب کشور مؤثر بوده است و توانست، مردمی شهیدپرور را تربیت کند و همچنین نقش برجسته مرحوم شهید آیت‌الله سید اسدالله مدنی مورد توجه است که عظمت آن حوزه، باید همچنان باقی باشد و مردم همدان نیز، مردمی شهیدپرور و انقلابی می‌باشند و حقیر افتخار آن را دارم که از همان مردم عزیز هستم.

در پایان ضمن تکریم از همه شهدای معظم استان همدان، خصوصاً شهدای روحانیت و همچنین مردم بزرگوار و همیشه در صحنه آن دیار، از برگزارکنندگان این جلسه محترم تشکر می‌کنم و توفیق همگان را از خداوند متعال خواهانم.

حسین نوری همدانی/ ۲۷ مردادماه ۱۴۰۲

• عده‌ای می‌خواهند لجن‌زار پهلوی را گلستان نشان دهند

به گزارش خبرگزاری حوزه در همدان، آیت‌الله اعرافی، ۲۸ مرداد در یادواره شهدای روحانی استان همدان، با اشاره به اینکه همدان در طول تاریخ، بزرگان و عالمان بسیاری را به خود دیده است، اظهار کرد: جای جای تاریخ این منطقه، پر از علم، دانش، ادب، فرهنگ و اخلاق است که به دنبال راه حق و حقیقت بوده‌اند.

مدیر حوزه‌های علمیه کشور، با تأکید بر اینکه گل سرسبد این بزرگان و شهدا، شهدای علم و دانش و شهدای روحانیت هستند، خاطرنشان کرد: چهار جهاد بزرگ را این شهدا عملیاتی کردند که از جمله آنها، جهاد در راه خدا، جهاد علمی، اقتصادی، فرهنگ و تبیین است.

امام جمعه قم با اشاره به اینکه بیش از ۶۰۰ آیه درباره جهاد، در قرآن آمده است، یادآور شد: جهاد در میدان مبارزه، جهاد تبیین و مجاهدت فرهنگی، جهاد با شیطان درون و در رأس آن جهاد علم‌آموزی الهی و نشر آن، چهار جهاد اصلی است که شهدای روحانی در مسیر آن قدم برداشتند.

آیت‌الله اعرافی با بیان اینکه تئوری نظام اسلامی از درون حوزه و منابع اسلامی استخراج شده است، اظهار کرد: حوزه قم در سال‌های ۴۰ تا ۴۲ تئوری انقلاب را تولید کرد و نظریه تمدن نوین انقلاب اسلامی را پروراند و همه اینها به‌برکت وجود ملتی هوشمند و هوشیار است.

عضو فقهای شورای نگهبان با اشاره به اینکه امروز روحانیت سرافراز، بر عهد و میثاق الهی خود استوار است، یادآور شد: دشمن بداند حوزه و روحانیت، مانند گذشته بر حرف‌های الهی ایستاده و هیچ‌گاه از اصول خود کوتاه نخواهد آمد.

مدیر حوزه‌های علمیه کشور افزود: حوزه در کنار دانشگاه، سپاه و نیروهای مسلح و زنان و مردان غیور این کشور، راه انقلاب را با قدرت بسیار ادامه خواهد داد و این ملت آگاه، بر سر پیمان‌های خود استوار است و از سنگرهای اسلامی و انقلابی عقب نخواهد کشید.

وی با تأکید بر اینکه امروز انقلاب اسلامی، یک قطب نوین تمدنی را تولید کرده، خاطرنشان کرد: انقلاب اسلامی این تمدن نوین را در اعماق فکر بشر ایجاد کرده و دشمنان و کوته‌فکران نمی‌توانند، این شکوه و عظمت انقلاب اسلامی را درک کنند.

عضو شورای‌عالی حوزه‌های علمیه کشور، با اشاره به دو وظیفه اصلی بر دوش روحانیت، گفت: صیانت از انقلاب، حضور در عرصه انقلاب و نقش‌آفرینی در میدان‌های مختلف در کنار ملت، اولین وظیفه حوزه و روحانیت است و رسالت بعدی آنها نیز، آن است که رسالت انقلاب را باور کنند و معارف انقلاب را عمق ببخشند.

وی با تأکید بر اینکه حوزه در کنار رسالت تبلیغ خود، باید به عمق نظریه‌پردازی اسلام در همه عرصه‌ها بپردازد، یادآور شد: اولین عنصر در نظریه حضرت امام رحمه‌الله این بود که حوزه به‌عنوان پیشگام باید این راه را ادامه دهد.

آیت‌الله اعرافی با انتقاد از برخی افراد که به دنبال تطهیر دوران پهلوی هستند، یادآور شد: درحالی‌که بزرگان ما در زندان و تبعید عمرشان را سپری می‌کردند، شاهدیم که امروز عده‌ای، با کمال پررویی، آن لجن‌زار شاهنشاهی را یک گلستان نشان می‌دهند.

عضو فقهای شورای نگهبان، با بیان اینکه شکنجه‌های ساواک و از دست دادن خاک ایران، گوشه‌ای از دستاوردهای شاه و عوامل آمریکا در ایران بود، خاطرنشان کرد: این جنایات از حافظه ملت ایران پاک نخواهد شد.

امام جمعه قم در ادامه با اشاره به اینکه امواج انقلاب اسلامی، امروز همه دنیا را در بر گرفته و شاهد پیشرفت آن هستیم، اظهار کرد: این گفتمان و نظریه را حضرت امام رحمه‌الله پایه‌ریزی کردند و رهبر معظم انقلاب نیز آن را پروراندند.

آیت‌الله اعرافی، با بیان اینکه انقلاب اسلامی انتخابات را در چارچوب ارزش‌های اسلامی مطرح کرد، یادآور شد: امسال دو انتخابات مهم در کشور داریم و پیام شهیدان این است که در انتخابات با راهبردهایی که امامین انقلاب مطرح کردند شرکت و انتخاب کنیم.

وی با بیان اینکه مسئولان برای حل مشکلات مردم، وظایف سنگینی دارند، روحانیت را همواره مدافع ایران دانست و یادآور شد: ضمن آن‌که از همه تلاش‌های صورت گرفته تقدیر می‌کنیم؛ اما مطالباتی هم داریم و باید گره از مشکلات معیشتی مردم باز شود.

مدیر حوزه‌های علمیه کشور، با تأکید بر اینکه حوزه، خود طعم تلخ فقر را چشیده و امروز افتخار می‌کند که در کنار مردم حضور داشته و مطالبه حل مشکلات جامعه را دارد، اظهار کرد: جمع وحدت اسلامی و مذهب، دوگانه‌های غیرقابل جمعی بودند که در تئوری حضرت امام رحمه‌الله عکس آن نمایان شد.

آیت‌الله اعرافی با اشاره به اینکه پیشرفت امواج انقلاب در گروی نقش‌آفرینی روحانیت و حوزه است، یادآور شد: حوزه باید بتواند، در کنار نهادهای علمی و در عرصه تولید علم نقش‌آفرینی کند و با این علم جامعه را اداره کند.

• روحانیت اصیل هیچ‌گاه مصالح اسلام و منافع مردم را مورد معامله قرار نمی‌دهد

حجت‌الاسلام والمسلمین شعبانی نیز در این مراسم، با بیان اینکه در قرن ۵، زمانی که حوزه علمیه بغداد مورد هجوم قرار گرفت، این روحانیت بود که برای دفاع از این معارف وارد میدان شد، خاطرنشان کرد: در قرن هفتم زمانی که تمدن عظیم اسلامی مورد هجمه قرار گرفت و تشیع در مرحله اضمحلال قرار داشت، باز هم این علما و روحانیون اصیل شیعه بودند که وارد عرصه شدند.

نماینده ولی فقیه در استان همدان با بیان اینکه استان همدان بالغ بر ۱۰۰ شهید روحانی را تقدیم انقلاب و اسلام کرده است، اظهار کرد: این جمعیت از شهدای روحانی نشان‌دهنده تلاش و مجاهدتی است که این قشر در میدان‌های مختلف از خود به نمایش گذاشته است.

وی در پایان گفت: روحانیت اصیل هیچگاه مصالح اسلام و منافع مردم را مورد معامله قرار نمی‌دهد و به‌معنای واقعی کلمه از اسلام دفاع می‌کند.

فراخوان پویش شکوه اربعین در پناه قرآن برگزار می‌شود

دانشگاه ادیان و مذاهب در پی جسارت به ساحت مقدس قرآن کریم، پویش بین‌المللی «شکوه اربعین در پناه قرآن» را برگزار می‌کند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام جعفر فخرآذر مدیرکل ارتباطات دانشگاه ادیان و مذاهب، با بیان اینکه دانشگاه ادیان و مذاهب، در پی جسارت به ساحت مقدس قرآن کریم، پویش بین‌المللی «شکوه اربعین در پناه قرآن» را برگزار می‌کند، گفت: در پی جسارت به ساحت مقدس کلام وحی و محکومیت آن توسط جهان اسلام و نیز سازمان‌های بین‌المللی، دانشگاه ادیان و مذاهب به‌عنوان حلقه وصل مراکز علمی و آموزشی همه ادیان و ملل و نحل، پویش مردمی «شکوه اربعین در پناه قرآن» را در عظیم‌ترین راهپیمایی سالانه جهان به‌مناسبت اربعین سالار شهیدان حضرت اباعبدالله‌الحسین علیه‌السلام برگزار می‌کند.

وی با اشاره به اهمیت این موضوع و تأکید مقام معظم رهبری بر تلخ و توطئه‌آمیز بودن این حادثه، افزود: اربعین نماد همدلی و همراهی همه آزادی‌خواهان دنیا در محکومیت جنایت و توطئه علیه آزادی‌خواهی است و اهانت به قرآن کریم، با وجود بیش از یک و نیم میلیارد مسلمان، به‌تعبیر رهبر معظم انقلاب، آرایش جنگی علیه مقدسات اسلام است.

مدیرکل ارتباطات دانشگاه ادیان و مذاهب بیان کرد: راه مقابله با این توطئه‌ها، همدلی و هم‌آوایی همه مسلمین در حمایت از ارزش‌های قرآن به‌عنوان معجزه جاوید اسلام، با بهره‌گیری از مفسران معصوم آن یعنی اهل‌بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام است.

حجت‌الاسلام فخرآذر، اجتماع عظیم چند ده میلیونی اربعین را فرصت مغتنمی برای پاسداری از قرآن و آموزه‌های آن دانست و از همه هنرمندان، اساتید، دانشجویان، حوزویان، دانش‌آموزان و اقشار مختلف جامعه خواست، با خلق آثار هنری و فرهنگی برای حضور عالمانه در اربعین امسال، با شرکت در پویش «شکوه اربعین در پناه قرآن»، آثار هنری تبلیغی و چندرسانه‌ای خود را به دانشگاه ادیان و مذاهب ارسال و جهت اطلاع بیشتر با شماره ۰۲۵۳۲۸۰۲۶۱۰ داخلی ۱۲۸ تماس بگیرند.